

Amb bones paraules

El trastorn dels sentits

Text: **Gabriel Bibiloni**
http://bibiloni.cat

Dins el trastorn general de la llengua que significa la interferència de l'espanyol hi ha el cas particular del trastorn creat en algunes paraules relatives als sentits corporals, en concret els mots *mirar*, *veure*, *escoltar* i *sentir*.

Una cosa és *mirar* i una altra, *veure* (i una altra *veure-hi*, haurem d'afegir-hi). *Mirar* és una acció més o menys voluntària, feta per decisió pròpia, mentre que *veure* és una percepció que

ens arriba, normalment com a conseqüència de mirar però sovint sense la nostra voluntat prèvia. Si passam al sentit de l'oïda, l'equivalent de mirar és *escoltar* i l'equivalent de veure, *sentir*.

Això que és tan senzill ara ens ho canvia la influència de l'espanyol, llengua

en què el sistema s'ha desbaratat. I sentim frases com *darrerament veig poca televisió* o *aquest canal no el veig quasi mai*. Frases en

què seria més aconsellable d'emprar el verb *mirar*. Si no veus un canal, vol dir que hi ha algun problema tècnic que t'ho impedeix; en

canvi, *no veig el televisor perquè la columna me'l tapa* sí que és, evidentment, una frase perfecta.

Fa temps que en espanyol diuen *escuchar* amb el valor d'*oir*: *se escuchan comentarios; se escucharon ruidos extraños; si no se escucha bien, hablaré más alto*. I ja hi som: darrerament ha pres una volada alarmant la

imitació d'aquest ús, i se sent –no s'escolta– de cada vegada més *s'escolten comentarios* o *això no ho he escoltat mai*. Transcripció de tres frases que he anotat, escrites per articulistes prestigiosos, a les quals s'usa incorrectament *escoltar* en lloc de *sentir*:

«Trenta anys després, resulta terrible haver d'escoltar per aquí i per allà que a Espanya ja no és possible una guerra civil».

«He escoltat, és cert, sectors islàmics que han respost d'una manera força més digna al fet de les caricatures, però no he escoltat a ningú que condemnés de manera expressa i clara els manifestants radicals».

«Tanmateix m'ha frapat la notícia que vaig escoltar dimecres vespre a les notícies de les 20h de Ràdio Nacional».

Record que una vegada vaig sentir –no escoltar– un conseller del Govern balear dient, en relació a la construcció del denominat segon cinturó de Palma, que «no he escoltat a ningú que parlàs d'aquest tema». L'home no era consci-

ent de la inconveniència política que representaven les seves paraules: volia dir que la gent no parlava del tema, però allò que va dir en realitat és que les opinions de la gent sobre l'afer l'importaven més o menys un pebre.

Doncs sí, la llengua espanyola ens trastorna els sentits, tot i que es tracta d'un trastorn no tan delectable com el que ens produeix alguna foto de revista de perruqueria. Ja que ens han fet malbé els sentits de la vista ide l'oïda, esperem que no ens trastoquin els de l'olfacte, el tacte i el gust. Què dic? Si ja he sentit –no escoltat– algun avançat de la castellanització dient *això ensuma molt bé* o *aquest pa sap a avellana*. Dit això, només el tacte ens queda intacte. Conservem-lo estalvi i diligent.

L'OPINIÓ DE L'ESPIRA

El temps obert d'un editor

Bartomeu Fiol

Lleonard Muntaner acaba de publicar, en la col·lecció que duu aquest nom, dirigida per Damià Pons i Pons, dos llibres notables, que criden l'atenció i que haurien de provocar –ho deim en condicional perquè mai no se sap l'atenció del públic lletraferit. Un, el més rabiosament original, és *Pandemòniun o les danses de si mateix*, un conjunt de textos i de sentències d'allò més provocador, arreplegats pel poeta Màrius Sampere al llarg de més de vint-i-cinc anys. En *Interval*, que paradoxalment l'encapçala, trobam el paràgraf següent que pot orientar una mica al lector: «Jo, compost de partícules, d'engrunes anònimes igual que vostè i vostè, en la justa mesura que tots som fets de la mateixa farina cucada; jo, sotmès per això mateix a una entitat general i superior, a un element que m'inclou, matèria viva d'un material de construcció; Jo, no essent, però, digne del singular ni de la majúscula, ni tampoc obra homologada del doctor Frankenstein, em situo –prudentment– a mig camí entre el formiguer i la casa del

Especialment colpidor és el comentari final que ens fa del poema *Tenebrae*, “que converteix cada cos de cada mort a la cambra de gas en «el teu cos, Senyor»”

Pare”. Certament, hi ha molt d'humor, més aviat fosc, en aquest llibre tan estrany, però també molt d'empipament: «On és, el Qui es masturba davant l'espectacle del sofriment?”. Un llibre, en definitiva, com no en coneix cap altre.

L'altre és *Sota el signe del fènix. Durar i pel foc sempre renèixer*, una interessant selecció d'articles de Carles Miralles, Catedràtic de Filologia Grega de la Universitat de Barcelona, publicats en el suplement cultural de l'*Avui* entre 2002 i 2007. Centrant-nos ara en els referits a la poesia –que, per altra banda, són majoria– cal destacar, d'entrada,

Setanta-cinc anys de Gertrudis i el dedicat a les escultures visuals del mateix J.V. Foix, amb motiu de la publicació de *Poemes de pedra*, que recull les fotografies de 24 pedres i de 6 troncs i branques d'arbre treballats pel mar, degudament muntats en unes peanyes per a mostrar-nos la forma o la imatge que hi ha vist el poeta (no cal afegir que la identificació d'aquestes formes elaborades per les forces de la natura també permet considerar-les com obres d'art, malgrat que la manipulació a que siguin sotmeses sigui mínima, i ja sabem que la parenta pobra/rica no és cap exclusiva del gènere literari poesia).

La coherència poètica de Casasses, que ens parla del recull *A la dula vas*, d'Enric Casasses pare

(1920-2000), un Catedràtic de Química que també feia poesia de grau, és igualment prou interessant per tractar-se d'una obra que no ha rebut encara l'atenció que mereix. El dedicat a l'obra de Paul Celan es recolza en la tesi que el seu vers fonamental seria “Tanmateix no separis el No del Sí”. “La poesia de Celan és construïda sobre aquesta inquietant, impossible solidaritat del no i del sí”, escriu Miralles. I també: “La poesia de Celan l'afirma i la nega, la possibilitat de la poesia després de l'extermini nazi”. Especialment colpidor és el comentari final que ens fa del poema *Tenebrae*, “que converteix cada cos de cada mort a la cambra de gas en «el teu cos, Senyor»”. I així, “essent el cos de Déu cada cos d'un jueu exterminat, la demana

de Déu, la pregària, exhorta Déu que ens pregui ell a nosaltres” (!).

No puc deixar d'esmentar els articles que tracten de Rimbaud, Costa i Llobera i Joan Alcover, nascuts tots tres l'any 1954, del darrer dels quals opina que “no sempre té tanta força com Maragall però gairebé sempre és més intens”, de Dino Campana i Mario Luzi, de T.S. Eliot i Auden i, molt especialment, del titulat *Jordi Sarsanedas, poeta*, en el qual hi surt una “situació com l'actual, de descrèdit de la poesia i desorientació de la crítica”, ens parla de *Paraules per a unes imatges*, que recull una sèrie de textos breus acompanyant les portades de Serra d'Or i ens fa un comentari magistral del poema *Allò que m'he quedat*, del seu últim llibre, *Com una tornada*, sí.